

ಬಹುರೂಪಿ ಶ್ರಾವಣ

ಶ್ರಾವಣ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹು ಹತ್ತಿರವಾದ ಮಾಸ. ಪ್ರಕೃತಿ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ದಿನಗಳ ಚೈತ್ರ-ವಸಂತ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾಸಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಆದ ಚೆಲುವು, ಅನನ್ಯತೆಯಿದ್ದ ಶ್ರಾವಣದ ತೂಕ ಉಳಿದವುಗಳಿಗಿಂತ ಗುಲಗಂಜಿ ಹೆಚ್ಚೇ.

ಶ್ರಾವಣ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಹಲವು ಮುಖಗಳು. ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗೊಂಡದ್ದು ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರಾವಣ ಸಂಭ್ರಮ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂಭ್ರಮವೂ ಹೌದು. ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಚೈತ್ರ-ವಸಂತದಂತೆ ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಹೊಸ ಬಣ್ಣಗಳ ಕಸಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಷಾಢದ ಗಾಳಿಯ ತೀವ್ರತೆ ಕೊಂಚ ವೇಗಗುಂದಿ, ರಮ್ಯವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಜಿಜಿಜಿ ಮಳೆಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಸಂಚಾರ. ಈ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಕಣ್ಣುಬಿಡಿಸುವಂತೆ ಮೋಡಗಳ ಮರೆಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಇಣುಕುವ ಸೂರ್ಯದೇವರು. ಇದೆಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮಾತಾಯಿತು. ಶ್ರಾವಣ ಸಂಭ್ರಮ ಮನೆಯೊಳಗೂ ಇದೆ, ಮನದೊಳಗೂ ಇಣುಕುತ್ತದೆ. ಆಷಾಢ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ತವರು ಸೇರಿದ ನವವಧುವನ್ನು ಶ್ರಾವಣವೇ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕರೆತರುವುದು; ವಿರಹದ ಉರಿಯನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರಾವಣಕ್ಕೆ 'ಶೃಂಗಾರಮಾಸ' ಎನ್ನುವ ಗರಿಮೆಯೂ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಆಷಾಢದ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದರಿಂದಾಗಿ ಶ್ರಾವಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಾಸ ಎನ್ನುವ ವಿಶೇಷಣ.

ರಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಿರಾಗದ ತಂತೂ ಶ್ರಾವಣಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಅರವಿಂದರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲೇ. ಹಾಗಾಗಿ, ಅರವಿಂದಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಶ್ರಾವಣವೂ ಪ್ರಿಯ. ರಾಗ ವಿರಾಗಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುವ ಈ ಶ್ರಾವಣ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಸುತ್ತದೆ, ದೈವದ ಸಖ್ಯಕ್ಕೂ ಸಮೀಪವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾವಣದೊಂದಿಗೆ ಹಬ್ಬಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆ ಶುರು. ಹಬ್ಬಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಶ್ರಾವಣ

ಸೋಮವಾರ, ಶನಿವಾರಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಮೆರುಗು. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಒಕ್ಕಲಿಗೆ ಶ್ರಾವಣ ಶನಿವಾರ ವಿಶೇಷ ದಿನ. ಅಂದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದಾಸಯ್ಯನ ವೇಷ ಹಾಕಿ, ಮನೆಮನೆಗೆ ಬೇಡಲು ಕಳಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕೆಲವರಲ್ಲಿದೆ. ಮನೆಗೊಂದು ಮುಷ್ಟಿಯಂತೆ ಬೇಡಿ ತಂದ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ನೀಡುವ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರಾವಣ ಶನಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳ ದೇವರುಗಳು ವಿಶೇಷ ಜೀವಕಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೈದುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ. ಭಕ್ತರ ಸಡಗರ. ದೂರದ ಮನೆದೇವರುಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮನೆಮಂದಿಯಿಲ್ಲ ತೆರಳಲು ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರೆಯುವುದೂ ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲೇ. ದೇವರ ದರ್ಶನದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದೊಂದು ಪ್ರವಾಸಭಾಗ್ಯ. ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೇವಂದ್ರರೆ ಆ ಪ್ರವಾಸದ ಸಂಭ್ರಮ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು. ದೇಗುಲದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನದ ಸುಖ. ಭಕ್ತರ ಅಂತರಂಗ ಭಗವಂತ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿವೇದನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾರ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮನೆಮಂದಿಯಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಗೆಹೋಗಿ ಬರುವುದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶನಿವಾರದಂತೆ ಶ್ರಾವಣ ಸೋಮವಾರಕ್ಕೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಶನಿವಾರ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಸಂಭ್ರಮವಾದರೆ, ಸೋಮವಾರ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸಡಗರ.

ಮದುವೆ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೂ ಶ್ರಾವಣ ಪ್ರಶಸ್ತ ಸಮಯ. ಸುಡುವ ಧಗೆಯಿಲ್ಲ. ಗದಗುಟ್ಟಿಸುವ ಚಳಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹದವಾದ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಸಖ್ಯೆ, ಅನುರಾಗ ಗಾಢವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಾವಣವೆಂದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೈಮನಗಳಲ್ಲಿ ಪುಳಕದ ಸೆಳಕೊಂದು ಹಾದುಹೋಗುತ್ತದೆ; ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಕವಿಹೃದಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಕನ್ನಡದ

ಕವಿಪರಂಪರೆಗೆ ಶ್ರಾವಣದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೇಮ. ಶ್ರಾವಣಪ್ರಿಯ ಕವಿಗಡಣದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರದು ಮೊದಲ ಹೆಸರು. ಅವರು ಶ್ರಾವಣಪ್ರತಿಭೆ. ಅರವಿಂದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ತೀರದ ಆಕರ್ಷಣೆ. ಅರವಿಂದರು ಜನಿಸಿದ್ದು ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ಮಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಒಲವು. ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಶ್ರಾವಣದ ಕುರಿತು ರಮ್ಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೂ ಶ್ರಾವಣವೆಂದರೆ ರೋಮಾಂಚನ. ಆದರೆ, ಆ ಪುಳಕ ಮಂದ್ರಶ್ರುತಿಯ ಅಲಾಪವಲ್ಲ. ಅದು ತಾರಕ. ವರಕವಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶ್ರಾವಣ ಕಾಣಿಸುವುದು, 'ಕುಣಿದ್ದಾಂಗ ರಾಜಣಾ'. ಕಡಲಿಗೆ, ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ, ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಕ್ಕೆ, ಬಾನಮಟ್ಟಕ್ಕೆ - ಕವಿ ಕಾಣಿಸುವ ಶ್ರಾವಣ ಹಾಜರಿಯ ಚಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಉತ್ತುಂಗಗಳಲ್ಲೇ ಸುಳಿದಾಡುವಂತಹವು. ಹತ್ತು ತಲೆಯ ರಾವಣ ಕುಣಿಯುವ ಚಿತ್ರ ಅದೆಷ್ಟು ಭವ್ಯ! ಅಂಥ ರಾವಣಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಶ್ರಾವಣವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೂ ಕವಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಕುಣಿದಾಗ ಗಾಳಿ ಭೈರವನ ರೂಪತಾಳಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಬೇಂದ್ರೆ. ಶ್ರಾವಣ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಹೀಗೆ ನೆಲಮುಗಿಲಿಗೆ ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕವಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಾರೆವು.

ಶ್ರಾವಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 'ಒಡೆದಾವ ಹಾಡೂ, ರಸ ಉಕ್ಕತಾವ ನೋಡು' ಎನ್ನುವ ಬೇಂದ್ರೆ ಸಾಲನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಡು, ಎಲ್ಲವೂ ರಸದಬೀಡು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹಸುರು, ಹೊಳೆ ಮಳೆಯ ಸಂಗ, ಶೃಂಗಾರದ ಉತ್ಕರ್ಷ - ಎಲ್ಲವೂ ರಸಮಯವೇ. ಈ ರಸ ಶಬ್ದರೂಪಿಯೂ ಹೌದು. ಮಳೆಯ ಸಂಗೀತ, ಮಳೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಜೀವಜಗತ್ತಿನ ಸಂಗಮ - ಮನೆಯೊಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಕಛೇರಿ!

ಜೀವನಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಅನುರಾಗ, ಪೂಜೆಯ - ಈ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುರೂಪಿ. ಈ ಬಹುರೂಪಿ ಶ್ರಾವಣವನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದು, ಎದೆದುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

■ ಚಂಪಕಮಾಲಾ

ಮಾತೆ ಮತ್ತು

● ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಕಾಲು ಕಸಕೆಂತಲೂ ಕಡೆ.

—ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಯಂಗ್

● ದೊಡ್ಡವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

—ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಭಾರತಿ

● ಯಾರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿದ್ದುವ, ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟು.

—ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್

● ಸುಖ, ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟ ಅವರ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

—ಪಿ. ಸೈರಸ್

● ಸದ್ಗುಣ ಮತ್ತು ದುರ್ಗುಣಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಿಳಿಯದಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

—ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ

● 'ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ' ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖ.

—ವಿಕ್ಟರ್ ಹ್ಯೂಗೊ

● ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಬಲ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು.

—ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

● ಅಪ್ರಯೋಜಕರು ಕುಡಿಯಲು ಮತ್ತು

ತಿನ್ನಲಷ್ಟೇ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಉಪಯುಕ್ತರು ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

—ಸಾಕ್ರೆಟಿಸ್

● ಲೋಕವೆಂಬುದೊಂದು ಸಂತೆ, ಬೇಕು ಬೇಡಗಳ ಕಂತೆ, ಸಾಕು ನಮಗಾ ಚಿಂತೆ.

—ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ

● ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಡತೆ ಇವೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ.

—ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್ ಕಿಂಗ್

● ಕ್ಷಮೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಮಧುರವಾದ ಸೇಡು.

—ಐಸಾಕ್ ಪ್ರೀಡ್‌ಮನ್